

отношении нового балетного языка, нового типа танцовщика, изложение которых практически завершено именно в Киеве. Творчество Б. Нижинской можно квалифицировать как оппозиционное академическому балету с его устоявшимися формами. Эксперименты в «Школе движений» и Центrostудии стали своеобразной апробацией балетмейстерских приемов, которые впоследствии были реализованы в «Русском балете» С. Дягилева и дальнейшем балетмейстерском творчестве, получившем всемирное признание.

Ключевые слова: Бронислава Нижинская, «Школа движений», танцевальная студия, Киев, культурно-художественная жизнь.

«SCHOOL OF MOVEMENT» BY BRONISLAVA NIZHINSKY IN THE CULTURAL LIFE OF KIEV 1919–1921

Danyliuk Uliana – graduate student,
Kiev National University of Culture and Arts, Kiev

B. Nizhinsky in Kiev in 1919–1921 became a kind of translator of the ideas of «Russian Seasons» by S. Diaghilev with their emphasis on the decoration and updating of ballet vocabulary. In the activities of the «School of Movements» B. Nizhinskaya was able to start implementing her own theoretical and methodological guidelines for a new ballet language, a new type of dancer, the exposition of which was practically completed in Kiev. The creativity of B. Nizhinsky can be qualified as opposed to academic ballet with its well-established forms. The experiments at the School of Movements and the Central Studio became a kind of approbation of the choreography techniques, which were subsequently implemented in the Russian Ballet by S. Diaghilev and further choreography, which received worldwide recognition.

Key words: Bronislava Nizhinsky, «School of Movements», dance studio, Kiev, cultural and artistic life.

UDK 391(477)

TRADITIONAL UKRAINIAN SHIRT IN CUSTOMS AND RITES OF THE CALENDAR CYCLE OF HOLIDAYS

Danyliuk Uliana – graduate student,
Kiev National University of Culture and Arts, Kiev

The aim of the article is to reveal the importance of B. Nijinsky's Studio of Movements for the cultural and artistic life of Kyiv and the subsequent work of the ballet master.

Research methodology. Analysis of literature and sources, events and facts, conducting research in chronological sequence allowed to obtain reliable results.

Results. B. Nizhynskaya in Kyiv in 1919-1921 became a kind of translator of the ideas of «Russian Seasons» by S. Diaghilev with their emphasis on the decoration and updating of ballet vocabulary. In the activity of the School of Movements, B. Nizhynskaya was able to start implementing her own theoretical and methodological installations regarding a new ballet language, a new type of dancer, the teaching of which was practically completed in Kyiv. B. Nizhinsky's creativity can be qualified as an opposition academic ballet with its established forms. The atmosphere of the creative search that prevailed in B. Nizhynsky's Studio she tried to reproduce throughout her life. Experiments at the School of Movements and the Center have become a kind of testimonial to ballet masterpieces, which were subsequently implemented in the Russian Ballet by S. Diaghilev and further Ballet Master's work, which gained worldwide recognition.

Novelty. The scientific novelty is to identify the main vectors of influence of the activity of the School of Movements of B. Nijinsky on the cultural and artistic life of Kyiv and the subsequent ballet master's work of B. Nijinsky herself.

The practical significance. Materials and results of the article can be used for further research on the problems of art studies in the cultural life of Kyiv; in the training of cultural scientists and art critics in higher education institutions.

Key words: Bronislava Nizhinsky, «School of Movements», dance studio, Kiev, cultural and artistic life.

Надійшла до редакції 1.11.2019 р.

УДК 796.093:128.5]«20»(045)

АНТРОПОЛОГІЧНИЙ КОНСТРУКТ У СПОРТИВНО-ХУДОЖНІХ ДІЙСТВАХ XXI СТ.

Мащенко Іванна Олегівна – аспірантка, Харківська державна академія культури,
м. Харків
orcid.org/0000-0002-5304-9460
doi.org/10.35619/ucpmk.vi31.238
vanka.olegovna@gmail.com

Проаналізовано візуальну інтерпретацію спортивно-художніх дійств як комунікативного транслятора міжкультурних відносин міжнародного рівня у XXI ст. Досліджена модель антропологічного конструкту у спортивно-художніх дійствах та його сценічного втілення. Визначено ключові характеристики суб'єкта в спортивно-художніх дійствах. Досліджено репрезентацію антропологічного

конструкту на прикладах церемоній відкриття/закриття Олімпійських ігор та Європіад XXI ст. Уперше здійснюється виокремлення складових образу людини у спортивно-художніх діях: історичність або належність до певної епохи; культурна ідентичність; діяльність як субстрат культури; суб'єктивний наголос ідейного модератора у виборі теми.

Ключові слова: спортивно-художні дії (СХД), антропологічний конструкт, образ, суб'єкт культури, культурна комунікація.

Постановка проблеми. Спортивно-художні дії як видовища масової комунікації формують образ цілком фізично та духовно розвинутої людини у суспільстві XXI ст. Так, суб'єкт є транслятором ідейних засад країни у світовий культурний простір, а також постає об'єктом суспільно-ціннісної консервації, передачі традицій та колективної пам'яті. У спортивно-художніх діях суб'єкт виступає ідейним модератором, учасником видовища та глядачем, завдяки якому здійснюється культурна комунікація на символічному рівні. Характерними прикладами конструювання антропологічної моделі у форматі сценічної репрезентації є церемонії відкриття/закриття Олімпійських ігор та Європіад у XXI ст. Проте культурологічна рецепція антропологічного конструкту спортивно-художніх дій тільки набирає оберті у гуманітарному просторі. Саме тому постає питання щодо виявлення структурних елементів суб'єкта й сценічної репрезентації антропологічної моделі у спортивно-художніх діях XXI ст.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Теоретичним підґрунтям розуміння сутнісних характеристик суб'єкта стали праці С. Жижека [5], М. Фуко [10] та М. Шелера [12]. Висвітлення проблеми суб'єкта у культурно-мистецьких практиках XXI ст. здійснено у низці робіт. Зокрема, антропологічну модель XXI ст. розглянуто А. Вороновим [2] та А. Фатиховим [9]; етнопсихологічний ракурс репрезентації суб'єкта питання досліджували Б. Ємлетдінов і М. Валієва [4]; антропологічний аспект у мистецтві та видовищі – О. Давидова [3], Т. Козакова [6], М. Чистякова [11]. Філософське осмислення спорту здійснив В. Бігогур [1]. Аудіовізуальною дослідницькою базою стали відеOVERSII церемоній відкриття/закриття Олімпійських ігор [7, 13] та Європіад [8]. Проте культурологічних узагальнень щодо виявлення антропологічного конструкту у спортивно-художніх діях не виявлено, що зумовлює заповнення цієї теоретичної прогалини.

Мета статті – здійснити культурологічну рецепцію складових антропологічного конструкту у спортивно-художніх діях XXI ст.

Виклад основного матеріалу дослідження. Спортивно-художні дії (СХД) у культурному просторі XXI ст. є комунікаційним каналом трансляції суспільних цінностей. Зокрема, знаково-символічна кодифікація СХД демонструє сценічну репрезентацію конструкту влади, соціальної ідентичності, а також антропологічної моделі. В усіх трьох структурних елементах семантики ідеологічного дискурсу СХД простежується наявність суб'єкта як ідейного модератора та учасника, а також як реципієнта ідеологічного змісту мистецтва.

Спортивно-художні дії – це наймасштабніший жанр видовищного мистецтва, який на локальному та міжнародному рівні у колаборації спортивних і художніх ідеалів репрезентує історико-культурні зміни суспільного життя держави. За твердженням В. Білогур, «закономірність формування відносин з оточуючим світом пов'язана з антропологічними вимірами спорту як реалізації родової сутності людини» [1; 76]. Згідно з даним твердженням, доречним буде культурологічне осмислення питання щодо антропології як конструкту у СХД XXI ст. на прикладі проведення церемоній відкриття/закриття Олімпійських ігор та Європіад як повноцінного мистецького доробку, синтезуючого художню та ритуально-обрядову частину дії.

Т. Козакова стверджує, що «сучасна людина – це переважно глядач, який проживає своє життя в атмосфері тотальної візуалізації. Видовище сьогодні – це і засіб розваги, відволікання, і навчання, і контролю, поширення інформації та організації життя. Різні видовищні форми розкривають світ по-іншому, і людина із захопленням поринає у цей світ...» [6; 3]. Так, суб'єкт у СХД постає кодованим символом у різних модифікаціях у залежності від сценічного втілення антропологічної моделі.

Варто звернути увагу на те, що розуміння видовища не є однозначним, адже за словами М. Чистякової, «роль мистецтва у формуванні візуального досвіду людини полягає, по-перше, в тому, що в процесі художнього сприйняття ми споглядаємо якийсь фрагмент буття, побачений іншою людиною-художником. Світ, побачений очима Іншого, може збігатися з нашими уявленнями про нього, а може і кардинально від нього відрізнитися. Якщо в творі мистецтва ми стикаємося з такою розбіжністю, то можливий наступний розвиток ситуації: погляд реципієнта схрещується з поглядом художника, представленому творі, й ця точка перетину поглядів може виявитися своєрідною «точкою біфуркації» [11; 12]. Тому у даному дослідженні здійснюється культурологічна експлікація структурних елементів антропологічного конструкту у СХД та спроба його побудови.

Спершу варто зазначити, що інтерпретаційною основою антропологічного конструкту в СХД є концепції суб'єкта М. Фуко [10], М. Шелера [12] та С. Жижека [5]. Спираючись на дані концепції, антропологічну модель в СХД можна визначити як суб'єкта, змістовне ядро якого репрезентовано через такі культурні практики: історичність або належність до певної епохи; культурна ідентичність; діяльність як субстрат культури; суб'єктивний наголос ідейного модератора у виборі теми.

Пізнавальний прийом у концепції філософа С. Жижека допомагає добудувати позитивний досвід при роботі з моделлю суб'єкта [5], а це свідчить не лише про збільшення знання, але й про орієнтацію на виявлення концептуальних прогалів. Беручи за основу модель суб'єкта, розроблену С. Жижеком, антропологічний конструкт у СХД можна розглядати як такий, що не має фіксованої природи й трансформується в залежності від культурозмін, а також позиції їх дослідника.

Не менш важливим у дослідженні репрезентації антропологічної моделі в СХД є те, що початковий етап моделювання образу людини залежить від історичного підґрунтя, часу та місця дії. А. Воронов, аналізуючи праці Аристотеля, наголосив на тому, що «людина розглядалася як суб'єкт, носій певної внутрішньої сутності, яка у реальному житті розкривалася як людська особистість, яка здійснюється у ряді форм поведінки: правової, господарської тощо» [2; 268]. Це було класичним розумінням антропології, а звернення країн Європи до східних практик, починаючи з ХІХ ст., свідчило про неможливість цілковитого та повного поглинання запозиченого світосприйняття.

Для розуміння антропологічної моделі ХХІ ст. варто звернути увагу на докорінну ревізію класичного поняття суб'єкта у ХХ ст. французьким філософом М. Фуко, який здійснив деконструкцію не тільки суб'єкта, але й історії в цілому. А. Фатихов, аналізуючи проблематику суб'єкта у М. Фуко зазначив, що суб'єкт починає відтворюватися на «певній точці осі історичного часу» [9; 17]. Так, суб'єкт набуває ваги на історичній арені, тоді як у СХД він являє собою сценічну репрезентацію не лише фізично та гармонійно розвиненої людини, а й представника певної епохи.

Відтак, у залежності від художнього задуму, у сегментарному відтворенні на сценічній площині у СХД можна побачити історичних персонажів в образах діячів культури та мистецтва, політиків, винахідників, науковців тощо, які зробили внесок у суспільно-культурну спадщину, а також стали рушійною силою розбудови країни, її розвитку та модернізації. Такі герої стають уособленням країни за умов презентації її на міжнародному рівні, а їх діяльність виступає втіленням історичного проміжку в бутті країни. Звертаючись знову до твердження М. Чистякової про «точку біфуркації», варто зазначити, що від ідейного модератора залежить і сценічна репрезентація в СХД часових проміжків і людини в них. Яскравим прикладом є відеофрагмент із церемонії відкриття ХХХ Олімпійських ігор у Лондоні (Великобританія, 2012 р.). У пролозі видовища, зокрема, можна побачити: героя в образі британського інженера, найвидатнішої історичної фігури – І. Брюнеля, який зачитує промову Калібана, головного героя з п'єси «Буря» У. Шекспіра; появу жителів сільської місцевості й реконструювання території робочим класом, шахтарями та буржуазією у період індустріалізації; мітинги суфражисток; поява солдатів британської армії, емігрантів та об'єднання всіх учасників дійства під вилитим і скованим у онлайн-режимі п'ятим олімпійським кільцем як символом проведення Олімпійських ігор саме у Великобританії [13].

Антропологічна концепція М. Шелера розкриває свідомість суб'єкта в культурі, де людство знаходиться у постійному процесі винайдення своєї сутності цілісності, а також пізнати самого себе [12]. Так, людина виокремлюється від тваринного та рослинного світу наявністю «духа», який проявляється у міфології та релігії. Тому постає питання щодо осмислення культурної у СХД, де наявні будуть унікальні риси людини, як особливого місця у культурі.

Відповідно до сформульованого питання, згідно з М. Чистяковою, «ідентичність є співвіднесеність чого-небудь із самим собою, для людини пошук ідентичності тісно пов'язаний з пошуком сенсу життя. Ідентичність багаторівнева і мистецтво, як показує звернення до сучасних художніх практик, дозволяє конструювати найрізноманітніші її рівні» [11; 17]. З даного твердження свідчить, що культурна ідентичність суб'єкта в СХД може інтерпретуватися як збереження й трансляція традицій і цінностей у значенні передачі досвіду, а також підпорядкування нормам і правилам. Так, Б. Смалетдінов і М. Валієва, аналізуючи працю Д. Мацумото «Психологія і культура», наголосили на понятті локальної особистості як про відтвореної в рамках окремої культури (африканська, китайська та інші моделі особистості) [4]. Для прикладу варто послатися на відео версію церемонії відкриття II Європади у Мінську (Білорусь, 2019 р.). Частина церемонії дійство «Коли цвіте папороть» було символічно-сценічним втіленням ключових для національної ідентичності й колективної пам'яті білорусів образів, подій, персонажів й історичних постатей: сакральні символи білоруського народу в образі лелеки та зубра; плетіння рушника білоруського народу; театралізовані обрядові дійства на сонцестояння та купальське свято; легенди про білоруську землю за розповідями

А. Міцкевича та міфів про фантастичних звірів і надлюдей; діячів культури, мистецтва, винахідників і науковців (Ф. Скорини, кн. Вітовта, Л. Бакстера, М. Шагала, Ж. Алфьорова та ін.) [8].

У структурі антропологічного конструкту в СХД особливе місце посідає діяльність людини як субстрату культури. За словами М. Фуко, праця розглядається у двох аспектах – «праця як виробнича діяльність і праця як товар» [10; 278]. У даному випадку в СХД варто приділити увагу першому аспекту, де діяльність людини репрезентована в художніх образах як інструмент динаміки соціокультурного процесу в країні, а результатом цієї праці є артефакти та їх сценічні модифікації. Так, на церемонії відкриття ХХІХ Олімпійських ігор у Пекіні (Китайська Республіка, 2008 р.) сучасний танок на розгорнутому величезному пергаменті символізував китайський винахід – папір, який потім перетворився на друкарський верстат, кожна клавіша якого була керована окремим учасником дійства. Це символізувало появу друкарства, а надрукований ієрогліф 和 означав гармонію [7].

За словами Т. Козакової, «шляхи розвитку видовищних практик у європейській культурі пов'язані з процесом зміни способів відносин людини зі світу, а разом із ними й принципів бачення світу» [6; 14]. Тому суб'єктивний наголос ідейного модератора у виборі теми розглядається у синтагматичних рядах й парадигматичних зрізах. Так, за словами О. Давидової, «щоб зрозуміти той чи інший художній образ, необхідно знати атмосферу особистості, внутрішньо приховані засади душевного життя художника, який його [художній образ – І. Машенко] створив» [3; 52]. У СХД реципієнт не задається питанням щодо ідейного модератора, а сприймає усе видовище як естетичне піднесення та задоволення. У той самий час автор твору задається пошуком історичних сегментів, візуальна репрезентація яких у знаково-символічній формі буде зрозумілою для глядача. На підтвердження думки варто навести тезу М. Чистякової, «що адаптація людини до нової візуальності потребує від неї активності, співтворчості, прагнення розуміти як нові форми, так і новий зміст твору мистецтва – тільки у такому випадку трансформація буде осмисленою» [11; 21].

Для ілюстрації даної тези варто навести декілька прикладів художнього задуму церемоній відкриття/закриття Олімпійських ігор у ХХІ ст.: м. Сідней (Австралія, 2000 р.) – глибоководні мрії як уособлення гімну любові до природи; м. Турин (Італія, 2004 р.) – історія та культура у поєднанні з міфами Еллади; м. Пекін (Китайська Республіка, 2008 р.) – презентація «Видатної цивілізації» та «Славетної ери»; м. Лондон (Великобританія, 2012 р.) – знайомство з Островом чудес; м. Ріо-де-Жанейро (Бразилія, 2016 р.) – збереження лісової місцевості від знищення та проблема глобального потепління; м. Пхенчхан (КР, 2018 р.) – подорож у минуле, сучасне та майбутнє.

Висновки. Таким чином, у дослідженні проаналізовано складові антропологічного конструкту в СХД ХХІ ст. Встановлено, що суб'єкт в СХД виступає ідейним модератором, учасником видовища та реципієнтом, завдяки якому здійснюється культурна комунікація на символічному рівні. Виокремлено та побудовано складові антропологічного конструкту: історичність або належність до певної епохи; культурна ідентичність; діяльність як субстрат культури; суб'єктивний наголос ідейного модератора у виборі теми в Олімпійських іграх та Європіадах. З'ясовано, що побудова антропологічного конструкту у СХД ХХІ ст. залежить від «точки біфуркації» (погляду ідейного модератора та реципієнта), а також від парадигми, у якій і структурується конструкт. *Перспективи подальших досліджень.* Теоретичні положення зумовлюють собою поглиблення аналітики культурної комунікації в СХД ХХІ ст. у культурологічній парадигмі.

Список використаної літератури

1. *Білогур В. Є.* Філософія спорту: теоретико-методологічний контекст : монографія / Мелітопол. держ. пед. ун-т ім. Б. Хмельницького. Дніпропетровськ : Акцент ПП, 2014. 264 с.
2. *Воронов А. И.* К антропологической модели XXI века. *Зап. Горного ин-та.* Санкт-Петербург. 2011. № 193. С. 268-270.
3. *Давыдова О. С.* Человек в искусстве. Антропология визуальности. Москва : Прогресс-Традиция, 2015. 152 с.
4. *Емалетдинов Б. М., Валиева М. Х.* Логические основания этнопсихологии. *Вестник Башкирского ун-та.* 2011. Т. 16. № 3. С. 844-854.
5. *Жижек С.* Щекотливый субъект: отсутствующий центр политической онтологии. Москва : Издательский дом ДЕЛЮ, 2015. 528 с.
6. *Козакова Т. А.* Человек в структурах зрелища: философско-антропологический аспект : автореф. дис... канд. фил. наук : спец. 09.00.13 «Религиоведение, философская антропология, философия культуры» / Санкт-Петерб. гос. ун-т. СПб., 2005. 26 с.
7. *Пекин-2008: Церемония Открытия* | Throwback Thursday. URL: <https://www.youtube.com>
8. *Торжественная церемония открытия II Европейских игр в Минске* (Беларусь 1, 21.06.2019). URL: <https://www.youtube.com>
9. *Фатыхов А. В.* Проблематизация классического понятия субъекта у М. Фуко. *Вестник Бурятского гос. ун-та. Педагогика. Филология. Философия.* Улан-Удэ. 2010. № 6. С.15-18.

10. **Фуко М.** Слова и вещи. Археология гуманитарных наук. Москва : Прогресс, 1977. 407 с.
11. **Чистякова М. Г.** Современное искусство как культурно-антропологический феномен : автореф. дисс. д-ра фил. наук : спец. 24.00.01 «Теория и история культуры» / Тюмен. гос. ун-т. Тюмень, 2012. 42 с.
12. **Шелер М.** Проблемы человека в западной философии. Москва : Прогресс, 1988. 552 с.
13. **Pandemonium** : A Tribute to the Games Makers of 2012. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=jefkQmVmdQ>.

References

1. **Biloghur V. Je.** Filosofijasportu: teoretyko-metodologichnyjkontekst : monografija / Melitopol. derzh. ped. un-t im. B. Khmeljnyckogho. Dnipropetrovsjk : Akcent PP, 2014. 264 s.
2. **Voronov A. I.** K antropologicheskoy modeli XXI veka. *Zapiski Gornogo instituta*. Sankt-Peterburg. 2011. № 193. S. 268–270.
3. **Davydova O. S.** Chelovek v iskusstve. Antropologiya vizualnosti. Moskva : Progress-Traditsiya, 2015. 152 s.
4. **Yemaletdinov B. M., Valieva M. Kh.** Logicheskie osnovaniya etnopsikhologii. *Vestnik Bashkirskogo universiteta*. 2011. T. 16. №3. S. 844–854.
5. **Zhizhek S.** Shchekotlivyy subekt: otsutstvuyushchiy sentr politicheskoy ontologii. Moskva : Izdatelskiydom DYeLO, 2015. 528 s.
6. **Kozakova T. A.** Chelovek v strukturakh zrelishcha: filosofsko-antropologicheskij aspekt : avtoref. dis. Na soisk. nauch. Stepeni kand. fil. nauk : spets. 09.00.13 «Religiovedenie, filosofskaya antropologiya, filosofiya kultury» / Sankt-Piterb. gos. un-t. SPb., 2005. 26 s.
7. **Pekin-2008**: Tseremoniya Otkrytiya | Throwback Thursday. URL: <https://www.youtube.com>
8. **Torzhestvennaya tseremoniya otkrytiya II Yevropeysk ikhigr v Minske** (Belarus 1, 21.06.2019). URL: <https://www.youtube.com>
9. **Fatykhov A. V.** Problematizatsiya klassicheskogo ponyatiasubekta u M. Fuko. *Vestnik Buryatskogo gosudarstvennogo universiteta. Pedagogika. Filologiya. Filosofiya*. Ulan-Ude. 2010. № 6. S. 15–18.
10. **Fuko M.** Slova I veshchi. Arkheologiya gumanitarnykh nauk. Moskva : Progress, 1977. 407 s.
11. **Chistyakova M. G.** Sovremennoe iskusstvo kak kulturno-antropologicheskij fenomen : avtoref. nasoisk. nauch. stepenidoktorafil. nauk : spets. 24.00.01 «Teoriya i istoriyakultury» / Tyumen. gos. un-t. Tyumen, 2012. 42 s.
12. **Sheler M.** Problemy cheloveka v zapadnoy filosofii. Moskva : Progress, 1988. 552 s.
13. **Pandemonium** : A Tribute to the Games Makers of 2012. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=jefkQmVmdQ>.

АНТРОПОЛОГИЧЕСКИЙ КОНСТРУКТ В СПОРТИВНО-ХУДОЖЕСТВЕННЫХ ДЕЙСТВАХ XXI В.

Мащенко Иванна Олеговна – аспирантка, Харьковская государственная академия культуры, г. Харьков

Проанализировано визуальную интерпретацию спортивно-художественных действий как коммуникативного транслятора межкультурных отношений международного уровня в XXI в. Исследована модель антропологического конструкта в спортивно-художественных действиях и её сценического воплощения. Определены ключевые характеристики субъекта в спортивно-художественных действиях. Исследована репрезентация антропологического конструкта на примерах церемоний открытия/закрытия Олимпийских игр и Европад XXI века. Впервые осуществляется выделение составляющих образа человека в спортивно-художественных действиях: историчность или принадлежность к определенной эпохи; культурная идентичность; деятельность в качестве субстрата культуры; субъективная позиция идейного модератора в выборе темы.

Ключевые слова: спортивно-художественные действия (СХД), антропологический конструкт, образ, субъект культуры, культурная коммуникация.

ANTHROPOLOGICAL CONSTRUCT IN SPORTS AND ARTISTIC EVENTS OF THE XXI CENTURY

Mashchenko Ivanna – postgraduate, Kharkiv State Academy of Culture, Kharkiv

The visual interpretation of sports and artistic events as a communicative translator of international level intercultural relations in the 21st century was analyzed. The model of anthropological construct in sports and artistic events and its stage embodiment was studied. The key characteristics of the subject in sports and artistic events were identified. The representation of the anthropological construct on the examples of the opening/closing ceremonies of the Olympic Games and the European Games of the XXI st century was considered. For the first time, the components of the image of a person in sports and artistic events are distinguished: historicity or belonging to a certain epoch; cultural identity; activity as a substrate of culture; subjective emphasis of the ideological moderator on the choice of the topic.

Key words: sports and artistic events (SAE), anthropological construct, image, subject of culture, cultural communication.

UDC УДК 796.093:128.5] «20»(045)

ANTHROPOLOGICAL CONSTRUCT IN SPORTS AND ARTISTIC EVENTS OF THE XXI CENTURY

Mashchenko Ivanna – postgraduate, Kharkiv State Academy of Culture, Kharkiv

The aim of the article. The visually-communicative content of sports and artistic events as a phenomenon of XXI century culture was analyzed in the article. The representation of the image of the authorities was studied by the examples of the opening and closing ceremonies of the Olympic Games and the European Games.

Research methodology. The interdisciplinary approach with axiological, semiotic, structural and functional methods and construction method was applied.

Results. The components of the anthropological construct in the XXI century SAE were analyzed. It was defined that the subject in the SAE acted as an ideological moderator, participant of the show and recipient, through which cultural communication was carried out at a symbolic level. The components of the anthropological construct were distinguished and constructed: historicity or belonging to a certain epoch; cultural identity; activity as a substrate of culture; subjective emphasis of the ideological moderator in the choice of theme in the Olympics and the European Games. It was found that the construction of an anthropological construct in the XXI st century SAE, depended on the «bifurcation point» (the view of the ideological moderator and the recipient), as well as on the paradigm in which the construct was structured.

Novelty. The anthropological construct in the sports and artistic events of the XXI century was distinguished and constructed.

The practical significance. The materials of the study can be used to form lectures on the history and theory of culture, communication strategies in visual art practices, cultural industries, audiovisual culture, and practical courses of creating mass events.

Key words: sports and artistic events (SAE), anthropological construct, image, subject of culture, cultural communication.

Надійшла до редакції 18.11.2019 р.

УДК 477.3.25

ТРАНСФОРМАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ В ГАЛУЗІ КУЛЬТУРИ: НОВІ ПІДХОДИ ТА ТЕНДЕНЦІЇ

Шетеля Наталія Ігорівна – кандидат психологічних наук, доцент кафедри мистецтв, директор КЗВО «Ужгородський інститут культури і мистецтв» Закарпатської облради, м. Ужгород
orcid.org/0000-0001-8810-4805
noritsu16@ukr.net

Виткалов Сергій Володимирович – доктор культурології, професор кафедри культурології і музеєзнавства, Рівненський державний гуманітарний університет, м. Рівне
doi.org/10.35619/ucpmk.vi31.239
orcid.org/0000-0001-5345-1364
sergij_vsv@ukr.net

Аналізується важливість і проблемний ряд здійснення реформи місцевого самоврядування в регіонах країни та шляхи її розв'язання у галузі культури. Пропонуються найбільш ефективні кроки для управлінських структур різних рівнів щодо зміни ставлення як представників керівної ланки, так і місцевого населення щодо реалізації різноманітних культурних практик. Акцентується увага на ролі методичних служб галузі у процесі здійснення цієї реформи. Наголошено на важливості використанні досвіду інших країн в активізації місцевого населення у цьому процесі. Здійснено спробу запропонувати ефективні, на думку авторів, рішення у питанні проведення цієї реформи. Акцент зроблено на освітній чинник.

Ключові слова: культурні практики, місцеве самоврядування, соціальна активність, заклад вищої освіти, організаційно-культурна діяльність.

Актуальність проблеми. Зміни в країні, що розпочалося у зв'язку з дочасними президентськими виборами, поставили на порядок денний й активізацію зрушень у сфері культури, яка завжди виконувала провідну функцію – вплив на ціннісні орієнтації суб'єктів культурного процесу. Цьому певною мірою сприяє й Програма реформування органів місцевого самоврядування, затверджена Кабінетом Міністрів України як пакет реформ, спрямованих на відновлення країни, реалізація якої вже розпочалася в регіонах [6], [7].

Подібна Програма, базована на європейському досвіді зміни ставлення до всього, що оточує людину, залучення її до загальних процесів розбудови своєї території у широкому сенсі цього слова [2], дала можливість багатьом країнам активізувати регіональний чинник і за його допомогою вивільнити місцеву ініціативу, дати змогу людям самим брати безпосередню і активну участь у державному культурному будівництві і, врешті-решт, створити нову країну, де б виконувалися